Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. 23 Cdo 1885/2021, ECLI:CZ:NS:2022:23.CDO.1885.2021.1

Číslo: 53/2023

Právní věta:

Rozsah, v jakém soud věc projedná a rozhodne, je v řízení podle části páté o. s. ř. určován jednak tím, o čem správní orgán pravomocně rozhodl, jednak požadavkem žalobce vyjádřeným v žalobě o tom, v jakém rozsahu má být věc soudem znovu projednána a rozhodnuta, nejde-li o výjimky podle § 250f o. s. ř.

Vymezením rozsahu, v němž má být věc znovu projednána a rozhodnuta, v žalobě se současně určuje, v jaké části zůstává rozhodnutí správního orgánu podáním žaloby nedotčeno, nejde-li o výjimky podle § 250f o. s. ř.

Nebyla-li určitá část věci otevřena k novému projednání soudem, nemůže účastník, na jehož návrh bylo zahájeno správní řízení, vzít svůj návrh na zahájení řízení před správním orgánem v této části účinně zpět.

Pro rozsah, v jakém soud vysloví pozbytí účinnosti rozhodnutí správního orgánu dle § 250h odst. 3 o. s. ř. za situace, kdy účastník vezme zcela zpět návrh na zahájení řízení před správním orgánem, je určující předmět řízení dle části páté o. s. ř., tedy to, v jakém rozsahu je věc otevřena k novému projednání soudem.

Soud vysloví pozbytí účinnosti rovněž ve vztahu k výroku nálezu finančního arbitra o uložení sankce dle § 17a zákona o finančním arbitrovi, jestliže takový výrok v důsledku pozbytí účinnosti ostatních výroků nálezu ztratí své opodstatnění.

Zůstal-li však nadále účinný výrok nálezu, kterým bylo v řízení před finančním arbitrem návrhu částečně vyhověno, výrok o uložení sankce, jako výrok závislý na tomto výroku, své opodstatnění neztratil.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.08.2022

Spisová značka: 23 Cdo 1885/2021

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Finanční arbitr, Zpětvzetí návrhu na zahájení řízení

Předpisy: § 17a zákona č. 229/2002 Sb.
§ 244 o. s. ř.
§ 246 o. s. ř.
§ 250f o. s. ř.
§ 250g o. s. ř.
§ 250h o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3207/2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. 24 Cdo 3774/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5363/2017

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1108/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 21 Cdo 4457/2015

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3546/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 588/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2791/2013

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 4. 1999, č. j. 15 Ca 184/96-33; č. j. 15 Ca 185/96-15

Nález Ústavního soudu ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. III. ÚS 631/99, SbNU 84/2000

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. 23 Cdo 2178/2021

Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2014, sp. zn. III. ÚS 1995/14, SbNU 18/2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2010, sp. zn. 32 Cdo 4802/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. 32 Cdo 4635/2016

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2011, sp. zn. 20 Cdo 3363/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 32 Cdo 2053/2015

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2007, č. j. 2 Afs 176/2006-96

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně a) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 2. 2021, sp. zn. 29 Co 372/2020.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 22. 6. 2020, č. j. 21 C 80/2019-96, rozhodl tak, že:

– zastavil řízení v rozsahu, v němž se žalobkyně a) domáhala, aby byl nahrazen nález finančního arbitra ze dne 27. 3. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018-25 (dále též jen „nález finančního arbitra“), ve spojení s rozhodnutím o námitkách ze dne 18. 5. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018-32 (dále též jen „rozhodnutí o námitkách“), ve výroku II. tak, že se zamítá návrh žalobce b) ze dne 15. 2. 2018 na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 71.000 Kč včetně příslušenství, a dále ve výroku IV. tak, že sankce podle § 17a zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), ve výši 15.000 Kč se žalobkyni a) neukládá a žalobkyně a) nebyla povinna ji zaplatit (výrok I.);

– zastavil řízení v rozsahu, v němž se žalobkyně a) domáhala, aby žalobce b) byl povinen zaplatit žalobkyni a) částku 78.362,63 Kč s příslušenstvím a aby Česká republika – Kancelář finančního arbitra byla povinna zaplatit žalobkyni a) částku 15.000 Kč s příslušenstvím (výrok II.);

– v rozsahu výroku I. nález finančního arbitra ve spojení s rozhodnutím o námitkách nahradil tak, že návrh žalobce b) ze dne 15. 2. 2018 na určení neplatnosti smlouvy se zamítá (výrok III.);

– zamítl žalobu, kterou se žalobce b) domáhal, aby soud změnil výrok II. nálezu finančního arbitra ve spojení s rozhodnutím o námitkách tak, že žalobkyně a) je povinna žalobci b) zaplatit částku 111.000 Kč s příslušenstvím, a aby soud zrušil výrok III. nálezu finančního arbitra ve spojení s rozhodnutím o námitkách (výrok IV.);

– žalobkyně a) je povinna zaplatit žalobci b) náhradu nákladů řízení (výrok V.) a

– ve vztahu mezi žalobkyní a) a Českou republikou – Kanceláří finančního arbitra nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení (výrok VI.).

2. Žalobkyně a) se žalobou domáhala nahrazení nálezu finančního arbitra potvrzeného rozhodnutím finančního arbitra o námitkách tím způsobem, že výrok I. nálezu se nahrazuje tak, že návrh žalobce b) ze dne 15. 2. 2018 na určení neplatnosti smlouvy se zamítá, výrok II. nálezu se nahrazuje tak, že návrh žalobce b) ze dne 15. 2. 2018 na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 71.000 Kč včetně příslušenství se zamítá, a výrok IV. nálezu se nahrazuje tak, že sankce dle § 17a zákona o finančním arbitrovi ve výši 15.000 Kč se žalobkyni a) neukládá a žalobkyně a) nebyla povinna ji zaplatit. Dále se žalobkyně a) domáhala vůči žalobci b) zaplacení částky 78.362 Kč s příslušenstvím a vůči České republice – Kanceláři finančního arbitra zaplacení částky 15.000 Kč s příslušenstvím.

3. Žalobu odůvodnila tím, že nesouhlasí s právním závěrem finančního arbitra o neplatnosti pojistné smlouvy ze dne 2. 3. 2014 a dále vznáší námitku promlčení nároku žalobce b).

4. Žalobu podal též žalobce b), který se domáhal nahrazení nálezu potvrzeného rozhodnutím o námitkách tak, že výrok II. bude nově znít, že žalobkyně a) je povinna zaplatit žalobci b) částku ve výši 111.000 Kč s příslušenstvím, a výrok III. bude zrušen.

5. Žalobce b) uvedl, že se návrhem k finančnímu arbitrovi ze dne 15. 2. 2017 domáhal určení neplatnosti pojistné smlouvy ze dne 2. 3. 2014 a dále vydání bezdůvodného obohacení ve výši zaplaceného pojistného a zákonné příslušenství. Dle žalobce b) finanční arbitr dospěl k závěru o neplatnosti pojistné smlouvy bez zjištění skutkového stavu a nesprávně posoudil otázku promlčení práva žalobce b) na vydání bezdůvodného obohacení.

6. Jelikož žalobkyně a) vzala žalobu částečně zpět, soud prvního stupně řízení v rozsahu tohoto zpětvzetí s odkazem na ustanovení § 96 odst. 1, 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), zastavil (výrok I. a II. rozsudku soudu prvního stupně).

7. Soud vyšel z toho, že nálezem finanční arbitr rozhodl o návrhu žalobce b) tak, že:

– výrokem I. určil, že pojistná smlouva č. 7104443219, kterou dne 2. 4. 2013 uzavřeli žalobkyně a) a žalobce b), je od počátku neplatná,

– výrokem II. uložil povinnost žalobkyni a) zaplatit žalobci b) částku ve výši 71.000 Kč s příslušenstvím,

– výrokem III. návrh žalobce b) ve zbývající části zamítl

– a výrokem IV. uložil žalobkyni a) povinnost zaplatit sankci podle § 17a zákona o finančním arbitrovi ve výši 15.000 Kč.

8. O námitkách podaných žalobkyní a) a žalobcem b) rozhodl finanční arbitr tak, že námitky se zamítají a nález se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

9. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že pojistná smlouva ze dne 2. 4. 2013 je absolutně neplatným právním úkonem dle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“), neboť neobsahuje konkrétní (určité) ujednání o výši rizikového pojistného. Neshledal však naléhavý právní zájem na určení, že pojistná smlouva je neplatná, když žalobce b) podal k finančnímu arbitrovi návrh na splnění povinnosti (vydání bezdůvodného obohacení) a v rámci tohoto návrhu byla jako předběžná otázka řešena otázka platnosti pojistné smlouvy. Proto soud změnil výrok I. nálezu finančního arbitra ve spojení s rozhodnutím o námitkách tak, že návrh žalobce b) na určení neplatnosti pojistné smlouvy se zamítá (výrok III. rozsudku soudu prvního stupně).

10. K otázce promlčení soud prvního stupně uvedl, že jelikož je pojistná smlouva absolutně neplatným právním úkonem a žalobce b) dle této neplatné pojistné smlouvy platil pojistné, vzniklo na straně žalobkyně a) bezdůvodné obohacení dle § 451 odst. 2 obč. zák. představující platby pojistného. Finanční arbitr dle názoru soudu dospěl ke správnému právnímu závěru, že objektivní promlčecí lhůta je v daném případě 3letá a vzhledem k podání návrhu na zahájení řízení u finančního arbitra dne 15. 2. 2018 je pojistné, které žalobce b) uhradil před datem 15. 2. 2015, promlčené. Soud prvního stupně proto žalobu žalobce b) zamítl jako nedůvodnou (výrok IV. rozsudku soudu prvního stupně).

11. K odvolání žalobkyně a) a žalobce b) odvolací soud usnesením v záhlaví uvedeným rozhodl tak, že rozsudek soudu prvního stupně se ve výrocích III., IV. a V. zrušuje a řízení se zastavuje a nález finančního arbitra ve výroku I. a III. ve znění rozhodnutí o námitkách pozbývá účinnost (první výrok). Současně rozhodl o náhradě nákladů řízení (druhý výrok).

12. Odvolací soud uvedl, že rozsudek soudu prvního stupně byl ve výrocích III., IV. a V. napaden včasným odvoláním obou účastníků, přičemž žalobkyně a) napadla pouze nákladový výrok V. Poukázal na to, že výroky I., II. a VI. rozsudku soudu prvního stupně nabyly právní moci. Řízení o žalobních návrzích žalobkyně a) dle části třetí o. s. ř. a řízení o žalobním návrhu žalobkyně a) na nahrazení vyhovujícího výroku II. nálezu finančního arbitra a navazujícího výroku IV. nálezu o sankci tedy bylo soudem prvního stupně pravomocně zastaveno.

13. Dne 2. 2. 2021 vzal žalobce b) zpět návrh na zahájení řízení před finančním arbitrem s odůvodněním, že žalobkyně a) za odvolacího řízení doplatila žalobci b) celou částku požadovanou v řízení před finančním arbitrem, potažmo v řízení před soudem dle části páté o. s. ř. Jelikož žalobkyně

a) se zpětvzetím návrhu souhlasila, odvolací soud konstatoval, že dle ust. § 250h odst. 2 o. s. ř. ve spojení s ust. § 222a odst. 1 o. s. ř. se zrušuje odvoláním napadený rozsudek soudu prvního stupně (v té části, v níž dosud nenabyl právní moci) a řízení se zastavuje. Současně odvolací soud vyslovil, že dle ust. § 250h odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí finančního arbitra „(v té části, v níž nenabyla právní moci)“ pozbývají účinnost.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

14. Proti usnesení odvolacího soudu, výslovně v rozsahu prvního výroku v části, kterou odvolací soud rozhodl, že nález finančního arbitra ve výroku I. a III. ve znění rozhodnutí o námitkách pozbývá účinnost, podala žalobkyně a) (dále též „dovolatelka“) dovolání s tím, že je považuje za přípustné dle ustanovení § 237 o. s. ř. Dle dovolatelky napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázek procesního práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Konkrétně:

> a) zda je soud vázán při vyslovení neúčinnosti správního rozhodnutí dle § 250h odst. 3 o. s. ř. předmětem řízení podle části V. o. s. ř. vymezeným žalobcem, nebo je rozhodný rozsah, v jakém byl návrh na zahájení řízení u správního orgánu vzat zpět;
>
> b) zda může soud při zastavení řízení vyslovit pozbytí účinnosti dle § 250h odst. 3 o. s. ř. jen některých výroků správního rozhodnutí, nebo je v situaci, kdy navrhovatel vezme zpět v plném rozsahu svůj návrh na zahájení správního řízení dle § 250h odst. 1 o. s. ř., soud s ohledem na rozsah zpětvzetí povinen rozhodnout o pozbytí účinnosti správního rozhodnutí jako celku;
>
> c) zda může vedlejší výrok ukládající povinnost obstát jako samostatný výrok v situaci, kdy byla vyslovena neúčinnost výroku hlavního, na kterém je vedlejší výrok závislý;
>
> d) zda je namístě při zpětvzetí návrhu dle § 250h odst. 1 o. s. ř., aby soud v řízení dle části páté o. s. ř. prohlásil za neúčinný i výrok nálezu finančního arbitra o sankci dle § 17a zákona o finančním arbitrovi.

15. Dovolatelka namítá, že právní posouzení věci odvolacím soudem je nesprávné (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), když při zastavení řízení v důsledku zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení dle § 250h odst. 1 a odst. 3 o. s. ř. vyslovil ztrátu účinnosti jen některých výroků nálezu, ač žalobce b) vzal svůj návrh zpět v plném rozsahu. Dle dovolatelky v důsledku zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení došlo k odpadnutí předmětu správního řízení jako celku a správní rozhodnutí tedy musí být rozhodnutím dotčeno jako celek. V takovém případě by výsledkem bylo vyslovení neúčinnosti správního rozhodnutí jako celku.

16. I v případě, že by závěry odvolacího soudu o rozsahu určení neúčinnosti ve vztahu ke zpětvzetí návrhu byly správné, měl odvolací soud posoudit výrok II. jako výrok závislý na výroku I. a měl o nich rozhodnout společně, tedy vyslovit i jeho neúčinnost. Jelikož výrok II. nálezu ukládá žalobkyni a) povinnost jako následek výroku I. nálezu, došlo k porušení kauzálního vztahu těchto výroků. Logickým důsledkem neúčinnosti výroků I. a II. nálezu pak dále musí být i vyslovení neúčinnosti výroku IV. nálezu, když odpadl důvod uložení sankce dle § 17a zákona o finančním arbitrovi jako takové. Dovolatelka v této souvislosti poukazuje též na § 212 o. s. ř., podle něhož není soud při rozhodování vázán návrhem účastníků v případě, kdy na některém z napadených výroků je závislý výrok jiný.

17. Žalobce b) se dle obsahu spisu k dovolání nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání

18. Nejvyšší soud (jako soud dovolací dle § 10a o. s. ř.) postupoval v dovolacím řízení a o dovolání žalobkyně a) rozhodl podle o. s. ř. ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. článek II bod 2. zákona č. 296/2017 Sb.). Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., Nejvyšší soud zkoumal, zda dovolání obsahuje zákonné obligatorní náležitosti dovolání a zda je přípustné.

19. Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

20. Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

21. Dovolání žalobkyně a) je přípustné, když dovolatelkou předestřené právní otázky, jež lze shrnout jako otázky rozsahu, v jakém soud vysloví pozbytí účinnosti rozhodnutí správního orgánu v případě, vezme-li účastník zcela zpět návrh na zahájení řízení před správním orgánem dle § 250h o. s. ř., a povahy výroku rozhodnutí finančního arbitra o sankci z hlediska jeho závislosti, nebyly v rozhodování Nejvyššího soudu dosud vyřešeny.

IV.
Důvodnost dovolání

22. Dovolání však není důvodné.

Rozhodná právní úprava

23. Dle § 244 odst. 1 o. s. ř. rozhodl-li orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, orgán zájmové nebo profesní samosprávy, popřípadě smírčí orgán zřízený podle zvláštního právního předpisu (dále jen „správní orgán“) podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva (§ 7 odst. 1), a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení.

24. Dle § 246 o. s. ř. k návrhu je oprávněn ten, kdo tvrdí, že byl dotčen na svých právech rozhodnutím správního orgánu, kterým byla jeho práva nebo povinnosti založena, změněna, zrušena, určena nebo zamítnuta. Tento návrh se nazývá žalobou (odst. 1). Žaloba musí kromě obecných náležitostí podání (§ 42 odst. 4) obsahovat označení účastníků řízení, sporu nebo jiné právní věci, o které správní orgán rozhodl, a rozhodnutí správního orgánu, vylíčení skutečností, které svědčí o tom, že žaloba je podána včas, údaje o tom, v čem žalobce spatřuje, že byl rozhodnutím správního orgánu dotčen na svých právech, označení důkazů, které by měly být v řízení před soudem provedeny, jakož i to, v jakém rozsahu má být spor nebo jiná právní věc soudem projednána a rozhodnuta a jak má být spor nebo jiná právní věc soudem rozhodnuta (odst. 2).

25. Dle § 250f o. s. ř. soud projedná věc v mezích, ve kterých se žalobce domáhal projednání sporu nebo jiné právní věci v řízení před soudem. Tímto rozsahem není vázán, a) jestliže správní orgán řízení zahájil bez návrhu, b) jde-li o taková společná oprávnění nebo povinnosti, že se rozhodnutí musí vztahovat na všechny účastníky, kteří jsou jejich nositeli, c) vyplývá-li z právního předpisu určitý způsob vypořádání právního poměru mezi účastníky.

26. Dle § 250g odst. 1 o. s. ř. soud žalobu odmítne, a) byla-li podána opožděně, b) byla-li podána někým, kdo k žalobě není oprávněn, c) je-li nepřípustná.

27. Dle § 250h o. s. ř. účastník, na jehož návrh bylo zahájeno řízení před správním orgánem, může vzít v průběhu řízení před soudem tento návrh zpět, a to zcela nebo zčásti (odst. 1). Byl-li vzat zpět návrh, kterým bylo zahájeno řízení před správním orgánem, a souhlasí-li s tímto zpětvzetím návrhu ostatní účastníci řízení, soud řízení zcela, popřípadě v rozsahu zpětvzetí návrhu zastaví. Jednání nemusí nařizovat (odst. 2). Zastaví-li soud řízení podle odstavce 2, pozbývá rozhodnutí správního orgánu účinnost v rozsahu, v němž je usnesením soudu dotčeno. Uvedený následek musí být uveden ve výroku usnesení o zastavení řízení (odst. 3).

Rozsah projednání věci soudem v řízení podle části páté o. s. ř.

28. Dovolatelka rozporuje závěry odvolacího soudu, který v důsledku zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení vyslovil pozbytí účinnosti toliko výroku I. a III. nálezu finančního arbitra (ve spojení s rozhodnutím o námitkách). Dovolatelka namítá, že jelikož žalobce b) vzal zpět svůj návrh v plném rozsahu, došlo k odpadnutí předmětu správního řízení rovněž v celém rozsahu, a mělo tedy být vysloveno pozbytí účinnosti nálezu finančního arbitra jako celku bez dalšího, tedy též výroku II. a IV. nálezu. S touto argumentací se dovolací soud neztotožňuje.

29. Projednání věci soudem v řízení podle části páté občanského soudního řádu nepředstavuje způsob přezkoumání správnosti (zákonnosti) rozhodnutí správního orgánu obdobný správnímu soudnictví nebo rozhodování vycházející z bezvýslednosti řízení před správním orgánem. Podstata projednání a rozhodnutí téže věci (sporu nebo jiné právní věci), o níž bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem, v občanském soudním řízení spočívá v tom, že se účastníku řízení před správním orgánem, který vyčerpal v řízení před správním orgánem řádné opravné prostředky a který není spokojen s konečným rozhodnutím správního orgánu, umožňuje, aby – bez ohledu na překážku věci pravomocně rozsouzené vytvořenou rozhodnutím správního orgánu – požadoval nové projednání sporu nebo jiné právní věci u soudu a nové rozhodnutí ve věci, dospěje-li soud k jiným závěrům než správní orgán. Nové projednání věci soudem tak navazuje na řízení před správním orgánem, aniž by bylo jeho výsledky vázáno, a předpokládá, že spor nebo jiná právní věc budou – v takovém rozsahu, v jakém o nich bylo před správním orgánem skončeno řízení – soudem definitivně uzavřeny a že nemohou být vráceny správnímu orgánu k dalšímu (novému) projednání a rozhodnutí (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3207/2014, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 21 Cdo 4457/2015, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. 24 Cdo 3774/2020). Nedostatky v procesním postupu správního orgánu, jehož rozhodnutí bylo žalobou dle § 244 o. s. ř. napadeno, v řízení tímto návrhem iniciovaným postrádají relevance, neboť soud neprovádí přezkum správního aktu, nýbrž (znovu)projednává soukromoprávní nárok (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5363/2017).

30. Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích též opakovaně poukazuje na to, že soud v řízení dle části páté o. s. ř. projedná věc v mezích, ve kterých se žalobce domáhal projednání sporu nebo jiné právní věci v řízení před soudem (§ 250f o. s. ř.). Z dispoziční zásady ovládající občanské soudní řízení mimo jiné vyplývá, že věc, o níž rozhodl správní orgán, smí být v řízení podle části páté občanského soudního řádu rozhodnuta nejen v takovém rozsahu, v jakém o ní rozhodl správní orgán, ale také v rozsahu vymezeném žalobcem; žalobci se proto ukládá, aby v žalobě vymezil, v jakém rozsahu má být spor nebo jiná právní věc soudem projednána a rozhodnuta. Rozsah, v jakém soud věc projedná a rozhodne, je tedy určován jednak tím, o čem správní orgán pravomocně rozhodl, jednak požadavkem žalobce vyjádřeným v žalobě o tom, v jakém rozsahu má být věc soudem znovu projednána a rozhodnuta. Stanovením rozsahu, v němž má být věc projednána a rozhodnuta, se současně vymezuje, v jaké části zůstává rozhodnutí správního orgánu podáním žaloby nedotčeno. Rozsah, v jakém žalobce požaduje projednání a rozhodnutí věci soudem, může měnit jen do uplynutí lhůt k

žalobě (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1108/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 21 Cdo 4457/2015, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3369/2016, a dále též Drápal, L. § 250f o. s. ř. In: Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2045).

31. Komentářová literatura k rozsahu projednání věci v řízení dle části páté o. s. ř. dále uvádí, že požadavek, aby již v žalobě byl vymezen rozsah projednání soukromoprávního sporu či jiné právní věci, kterou rozhodl správní orgán, plyne z toho, že soud až na výjimky uvedené v ustanovení § 250f pod písmeny a) až c) o. s. ř. může projednat věc pouze v rozsahu (mezích) vymezeném v žalobě žalobcem, přičemž tato zásada je důsledkem skutečnosti, že žalobce může považovat rozhodnutí správního orgánu za nesprávné jen v určité jeho části, může žádat nové projednání věci před soudem v menším rozsahu než před správním orgánem a domáhat se vydání rozhodnutí, které jen v určité části nahradí rozhodnutí správního orgánu. Tím je do řízení podle části páté občanského soudního řádu promítnuta zásada dispoziční, ovládající nalézací řízení sporné, podle níž je žalobce oprávněn svými úkony určit mimo jiné předmět řízení (viz Mottl, T. § 250f o. s. ř. In: Jirsa, J. a kol. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501 občanského soudního řádu. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 261). Uvedení toho, v jakém rozsahu má být spor (jiná právní věc) soudem projednán a rozhodnut, patří mezi zákonem výslovně předpokládané náležitosti žaloby (§ 246 odst. 2). Pokud plyne z obsahu žaloby, že se žalobce domáhá opětovného projednání věci v celém rozsahu, není třeba žalobce vyzývat k odstranění vad žaloby jen proto, že výslovně napadený rozsah neoznačil. Účinky rozhodnutí správního orgánu mimo rozsah podané žaloby (v nenapadené části) zůstávají opětovným projednáním věci soudem nedotčeny [viz Podhrázký, M. 250f o. s. ř. In: Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Zákon o rozhodování některých kompetenčních sporů. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 1051].

32. Lze tak shrnout, že řízení dle části páté o. s. ř. nepředstavuje přezkum rozhodnutí správního orgánu, nýbrž jde o nové projednání soukromoprávního sporu nebo jiné právní věci, o níž bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem. Soud až na výjimky uvedené v ustanovení § 250f pod písmeny a) až c) o. s. ř. může projednat věc pouze v rozsahu (mezích) vymezeném v žalobě žalobcem. Rozsah, v jakém soud věc projedná a rozhodne, je tedy určován jednak tím, o čem správní orgán pravomocně rozhodl, jednak požadavkem žalobce vyjádřeným v žalobě o tom, v jakém rozsahu má být věc soudem znovu projednána a rozhodnuta. Stanovením rozsahu, v němž má být věc projednána a rozhodnuta, se současně vymezuje, v jaké části zůstává rozhodnutí správního orgánu podáním žaloby nedotčeno. Do řízení podle části páté o. s. ř. je tak promítnuta zásada dispoziční, podle níž je žalobce oprávněn svými úkony určit mimo jiné předmět řízení.

33. Nebyla-li určitá část hmotněprávního nároku otevřena k novému projednání soudem, nemůže s ní účastník, na jehož návrh bylo zahájeno správní řízení, již disponovat.

Zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení

34. Ve vztahu k úpravě zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení v řízení dle části páté o. s. ř. (ustanovení § 250h o. s. ř.) je v literatuře poukazováno na to, že zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení lze v důsledku běžícího řízení před soudem učinit bez ohledu na právní moc a vykonatelnost rozhodnutí správního orgánu. Návrh na zahájení správního řízení lze vzít účinně zpět kdykoliv před nabytím právní moci rozhodnutí soudu o podané žalobě (tedy např. i v průběhu odvolacího řízení). Účinné zpětvzetí přichází v úvahu pouze u správních řízení zahajovaných na základě žádosti (§ 45 odst. 4 správního řádu). Oprávnění vzít návrh zpět má pouze účastník, na jehož návrh bylo řízení před správním orgánem zahájeno. Taková osoba může být osobou od žalobce odlišnou (viz § 246 odst. 1 o. s. ř.). Účinné zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení přichází v úvahu dále pouze tehdy, je-li žaloba podle § 244 a násl. o. s. ř. věcně projednatelná. Rozhodnutí o zastavení řízení o žalobě v důsledku zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení fakticky znamená

zásah soudu do rozhodnutí správního orgánu. Povinností soudu proto v takovém případě je samostatným výrokem v usnesení o zastavení řízení výslovně určit, v jakém rozsahu rozhodnutí správního orgánu pozbývá účinnosti. V části dotčené rozhodnutím soudu o zastavení řízení pozbývá rozhodnutí správního orgánu právní moc (vykonatelnost) [srov. Podhrázký, M. § 250h o. s. ř. In: Lavický, P. a kol., op. cit., s. 1055-1056].

35. Došlo-li účinně ke zpětvzetí návrhu na zahájení řízení před správním orgánem, soud řízení o žalobě v rozsahu daném rozsahem zpětvzetí usnesením zastaví, aniž by musel nařizovat jednání. Vzhledem k tomu, že po účinném zpětvzetí návrhu nemůže nadále platit rozhodnutí správního orgánu, stanoví se, že pozbývá své právní účinky v rozsahu, v jakém bylo řízení zastaveno; ve výroku tedy musí být – kromě výroku o zastavení řízení – vždy uvedeno, zda rozhodnutí správního orgánu pozbylo účinnosti zcela nebo v jaké (konkrétně označené) části (srov. Drápal, L. § 250h o. s. ř. In: Drápal, L., Bureš, J. a kol., op. cit., s. 2051 a násl.).

36. Možnost účastníka vzít zpět návrh na zahájení řízení před správním orgánem dle § 250h o. s. ř., což je též projev zásady dispoziční, je důsledkem samotné skutečnosti, že řízení dle části páté o. s. ř. před soudem vůbec probíhá. Účinné zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení přitom přichází v úvahu pouze tehdy, je-li žaloba projednatelná.

37. Dle § 250h odst. 2 o. s. ř. byl-li vzat zpět návrh na zahájení správního řízení, soud řízení zcela, případně v rozsahu zpětvzetí návrhu zastaví. Soud tedy může řízení zastavit i jen zčásti, jelikož účastník může vzít návrh na zahájení správního řízení zpět i jen zčásti. Soud však z podstaty věci nemůže zastavit řízení ve větším rozsahu, než v jakém v důsledku podání projednatelné žaloby dle části páté o. s. ř. toto řízení vůbec probíhá. Z ustanovení § 250h odst. 3 o. s. ř. pak dále vyplývá, že rozhodnutí správního orgánu pozbývá své právní účinky v rozsahu, v němž je usnesením soudu o zastavení řízení dotčeno, tedy v rozsahu, v němž bylo řízení zastaveno. Uvedený následek pak soud uvede ve výroku rozhodnutí o zastavení řízení.

38. Pro rozsah, v jakém soud vysloví pozbytí účinnosti rozhodnutí správního orgánu dle § 250h odst. 3 o. s. ř. v případě, kdy účastník vezme zcela zpět návrh na zahájení řízení před správním orgánem, je tedy určující předmět řízení dle části páté o. s. ř., tedy to, v jakém rozsahu je věc v návaznosti na podání žaloby (znovu) projednávána.

39. V nyní projednávané věci rozhodoval odvolací soud za situace, kdy podanými odvoláními byly napadeny výroky III., IV. a V. rozsudku soudu prvního stupně. Ve zbylém rozsahu bylo řízení již pravomocně skončeno. Odvolací řízení bylo tedy vedeno již jen v rozsahu, ve kterém se žalobkyně a) domáhala nového projednání věci v části nahrazení výroku I. nálezu finančního arbitra, a v rozsahu, ve kterém se žalobce b) (alespoň dle znění výroku IV. rozsudku soudu prvního stupně – srov. další výklad níže) domáhal „změny výroku II. nálezu finančního arbitra“ a „zrušení výroku III. nálezu finančního arbitra“.

40. Předmětem řízení dle části páté o. s. ř. ve fázi odvolacího řízení byl v návaznosti na žalobu žalobkyně a) nárok na určení neplatnosti pojistné smlouvy (o kterém bylo rozhodnuto výrokem I. nálezu finančního arbitra) a dále též v návaznosti na žalobu žalobce b) jeho nárok na vydání zbylé části bezdůvodného obohacení (o kterém bylo rozhodnuto zamítavým výrokem III. nálezu finančního arbitra). Za této situace tak byl správný postup odvolacího soudu, který řízení dle § 250h odst. 2 a 3 o. s. ř. zastavil a vyslovil pozbytí účinnosti nálezu finančního arbitra ve výroku I. a III.

41. Odvolací soud rovněž nepochybil, jestliže nevyslovil pozbytí účinnosti nálezu finančního arbitra ve výroku II., přestože soud prvního stupně v odvoláním napadeném výroku IV. rozsudku zamítl žalobu žalobce b) na „změnu výroku II. nálezu finančního arbitra“.

42. Jak bylo již vyloženo výše, řízení dle části páté o. s. ř. není řízením přezkumným, nýbrž novým projednáním soukromoprávního nároku. Soud je přitom vázán rozsahem, v němž se žalobce tohoto nového projednání domáhá (§ 250f o. s. ř.). Je tedy podstatné, aby z žaloby bylo patrno, v jakém rozsahu žalobce nové projednání věci požaduje, bez ohledu např. na případnou formulační nepřesnost obsaženou v žalobě ve vztahu k výrokům správního rozhodnutí, jestliže je jinak z žaloby seznatelné, v jakém rozsahu se žalobce opětovného projednání věci domáhá.

43. Soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že žalobce b) se žalobou domáhal nahrazení rozhodnutí finančního arbitra tak, že výrok II. bude nově znít tak, že žalobkyně a) je povinna zaplatit žalobci b) částku 111.000 Kč s přísl., a výrok III. bude zrušen. Soud prvního stupně však sám vycházel z toho (bod 16 rozhodnutí), že žalobce b) podanou žalobou nesouhlasil s částečným zamítnutím svého návrhu (o čemž bylo rozhodnuto toliko výrokem III. nálezu finančního arbitra). Rovněž odvolací soud poukázal na to (bod 2 rozhodnutí odvolacího soudu), že každý ze žalobců žádal nahrazení pro něho negativní části rozhodnutí finančního arbitra, kdy žalobce b) žalobou požadoval nahrazení zamítavé části rozhodnutí rozhodnutím pozitivním.

44. Žalobce b) se svou žalobou tedy nedomáhal nového projednání nároku na zaplacení částky 71.000 Kč, který mu byl výrokem II. nálezu finančního arbitra přiznán. Tento nárok žalobce b) tak předmětem prvostupňového ani odvolacího řízení před soudem nebyl, proto nebylo ani namístě řízení v tomto rozsahu zastavit a vyslovit pozbytí účinnosti uvedeného výroku nálezu finančního arbitra.

45. V této souvislosti lze též odkázat na usnesení ze dne 25. 11. 2014, sp. zn. III. ÚS 1995/14, v němž Ústavní soud vyslovil, že jestliže se stěžovatel žalobou podle § 244 odst. 1 občanského soudního řádu domáhal nahrazení správního rozhodnutí jako celku, avšak jeho žalobní návrh měl z hlediska svého obsahu znamenat změnu pouze některých částí tohoto rozhodnutí, pak byl ve smyslu § 250f občanského soudního řádu touto žalobou vymezen rozsah, ve kterém se stěžovatel domáhá projednání sporu nebo jiné právní věci v řízení před soudem, právě tím způsobem, že zahrnuje, není-li dána některá z výjimek tímto ustanovením předvídaných, výlučně tyto části správního rozhodnutí.

Otázka závislosti výroků rozhodnutí finančního arbitra

46. Nejvyšší soud se dále zabýval související otázkou, zda má soud v případě zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení dle § 250h o. s. ř. vyslovit pozbytí účinnosti výroku finančního arbitra o přiznání bezdůvodného obohacení a výroku o sankci dle § 17a zákona o finančním arbitrovi, když dovolatelka považuje tyto výroky za výroky závislé.

47. Dovolatelka namítá, že soud měl vyslovit neúčinnost výroku II. nálezu též z toho důvodu, že jde o výrok závislý na výroku I. nálezu. Za výrok závislý na výroku I. a II. pak považuje i výrok IV. nálezu o sankci dle § 17a zákona o finančním arbitrovi. Poukazuje v této souvislosti na § 212 o. s. ř.

48. Jde-li o dovolatelkou namítané ustanovení § 212 o. s. ř., komentářová literatura a rozhodovací praxe soudů se shoduje v tom, že za závislý se považuje takový výrok, jehož obsah je svázán s jiným výrokem téhož rozsudku nebo usnesení v tom smyslu, že nemůže sám o sobě obstát, kdyby tento jiný („panující“) výrok byl zrušen nebo změněn. Povaha závislého výroku vyžaduje, aby byl svým osudem spojen s výrokem, který je pro něj určující (srov. Drápal, L., § 212 o. s. ř. In: Drápal, L., Bureš, J. a kol., op. cit., s. 1695 a násl., a z judikatury Nejvyššího soudu např. rozsudek ze dne 22. 12. 2010, sp. zn. 32 Cdo 4802/2009, a usnesení ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. 32 Cdo 4635/2016, ze dne 16. 8. 2011, sp. zn. 20 Cdo 3363/2009, a ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 32 Cdo 2053/2015).

49. Pro posouzení namítané otázky aplikace § 212 o. s. ř. je přitom rozhodné vyložit vztah tohoto ustanovení a právní úpravy části páté o. s. ř., zejména k ustanovení § 250f o. s. ř. Ustanovení § 245 o.

s. ř. stanoví, že není-li v této části uvedeno jinak, užijí se přiměřeně ustanovení části první až čtvrté tohoto zákona. V části páté o. s. ř. však již „uvedeno jinak“ je, když speciální ustanovení týkající se rozsahu vázanosti žalobou představuje právě ustanovení § 250f o. s. ř.

50. Ze zásady, že věc bude v občanském soudním řízení projednána a rozhodnuta v takovém rozsahu, jaký označil žalobce, se v § 250f o. s. ř. uvádí výjimky, které mají své opodstatnění v požadavku, aby všude, kde to vyžaduje povaha řešeného hmotného práva, nezůstala mimo rámec projednání a rozhodnutí věci taková část nároku, jejíž osud musí být podle hmotného práva stejný jako u jeho zbývající části (viz Drápal, L. § 250f o. s. ř. In: Drápal, L., Bureš, J. a kol., op. cit., s. 2046, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2791/2013).

51. Dle ustanovení § 250f o. s. ř. soud není vázán rozsahem, ve kterém se žalobce domáhal projednání sporu nebo jiné právní věci v řízení před soudem, a) jestliže správní orgán řízení zahájil bez návrhu, b) jde-li o taková společná oprávnění nebo povinnosti, že se rozhodnutí musí vztahovat na všechny účastníky, kteří jsou jejich nositeli, c) vyplývá-li z právního předpisu určitý způsob vypořádání právního poměru mezi účastníky. Jelikož tedy v případech vymezených v ustanovení § 250f o. s. ř. není soud vázán rozsahem, v němž se žalobce domáhá nového projednání věci, pak rovněž v situaci, kdy soud zastavuje řízení a uvádí, v jakém rozsahu pozbývá účinnosti rozhodnutí správního orgánu dle § 250h odst. 3 o. s. ř., činí tak s přihlédnutím též k ustanovení § 250f písm. b) až c) o. s. ř. [ustanovení § 250f písm. a) o. s. ř. je v případě rozhodování o zastavení řízení dle § 250h o. s. ř. bez významu, jelikož návrh na zahájení správního řízení bezesporu nelze vzít zpět v případě, kdy řízení bylo zahájeno bez návrhu].

52. Ve výčtu výjimek z vázanosti soudu rozsahem projednání věci vymezeným žalobou v § 250f o. s. ř. není přitom oproti ustanovení § 212 písm. a) o. s. ř. a § 242 odst. 2 písm. a) o. s. ř. upravena situace tzv. závislého výroku.

53. Literatura ve vztahu ke zpětvzetí návrhu dle § 250h odst. 1 o. s. ř. dovozuje, že se připouští zpětvzetí návrhu v celém rozsahu anebo v části, pokud částečné zpětvzetí může vést (resp. vedlo – v podobě předtím vydaného správního rozhodnutí) k vydání oddělitelného výroku, jenž obstojí sám o sobě (Vondruška, F., Záruba, J. § 250h o. s. ř. In: David, L. a kol. Občanský soudní řád: Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1376).

54. Případy, kdy soud v řízení dle části páté o. s. ř. není vázán rozsahem projednání věci určeným žalobcem, jsou vymezeny výčtem v ustanovení § 250f písm. a) až c) o. s. ř., a řešení otázky (typického závislého) výroku o nákladech správního řízení se podává z § 250l o. s. ř. Může však nastat situace, kdy určitá část správního rozhodnutí, resp. určitý výrok správního rozhodnutí v důsledku zastavení řízení dle § 250h o. s. ř. a pozbytí účinnosti jiných výroků správního rozhodnutí jako takový ztratí opodstatnění a sám o sobě neobstojí, aniž by šlo o některý z případů uvedených v § 250f písm. b) a c) o. s. ř. nebo o nákladový výrok (§ 250l o. s. ř.).

55. O takovou situaci jde právě v případě rozhodnutí finančního arbitra o uložení sankce dle § 17a zákona o finančním arbitrovi.

56. Dle § 17a zákona o finančním arbitrovi v nálezu, jímž arbitr vyhovuje, byť i jen zčásti, návrhu navrhovatele, uloží současně instituci povinnost zaplatit sankci ve výši 10 % z částky, kterou je instituce podle nálezu povinna zaplatit navrhovateli, nejméně však 15 000 Kč. Zaplacení 15 000 Kč uloží i v případech, kdy předmětem sporu není peněžitá částka. Sankce je příjmem státního rozpočtu.

57. V rozsudku ze dne 19. 4. 2007, čj. 2 Afs 176/2006-96, Nejvyšší správní soud vyslovil, že konstrukce ustanovení § 17a zákona o finančním arbitrovi je zcela jednoznačná v tom, že uložení pokuty nezáleží na porušení povinnosti stanovené zvláštním právním předpisem, ale je důsledkem

skutečnosti, že finanční arbitr vyhověl (dokonce byť i jen zčásti a též v případech, kdy předmětem sporu nebyla peněžitá částka) návrhu navrhovatele. Ustanovení § 17a zákona o finančním arbitrovi je tedy plně akcesorické k meritornímu rozhodnutí o sporu podle § 1 odst. 1 zákona a povinnost platit sankci nastoupí „automaticky“ tehdy, neuspěje-li instituce ve sporu s klientem. Přestože sankce podle § 17a zákona o finančním arbitrovi je „automaticky“ odvozena od neúspěchu v soukromoprávním sporu před arbitrem, nezbavuje ji to jejího veřejnoprávního charakteru; ten je však „převrstven“ automatismem nástupu sankce tehdy, je-li instituce shledána „procesně neúspěšnou“ v řízení o soukromém právu. Z hlediska soudní kontroly je proto podstatné, že uvedená sankce je součástí rozhodnutí arbitra v „hlavní“ věci, tedy věci soukromého práva, a sdílí její procesní osud i při případném následném rozhodování civilního soudu o „hlavní“ věci v režimu části páté občanského soudního řádu.

58. V případě uložení sankce dle § 17a zákona o finančním arbitrovi nejde o rozhodnutí o soukromoprávním nároku. Dle části literatury, byť je terminologicky označena jako sankce, má tato částka charakter spíše jakési paušální kompenzace nákladů řízení neúspěšnou stranou (srov. Wachtlová, L., Slanina, J. Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 267).

59. Sankce uložená dle § 17a zákona o finančním arbitrovi je důsledkem skutečnosti, že finanční arbitr vyhověl (byť i jen zčásti) návrhu. Jde tedy o specifický, zákonem o finančním arbitrovi založený důsledek neúspěchu (byť i částečného) v soukromoprávním sporu. Takový výrok je výrokem akcesorickým, který sám o sobě není předmětem řízení dle části páté o. s. ř., nicméně který by ztratil své opodstatnění, jestliže by např. v důsledku zpětvzetí návrhu na zahájení správního řízení pozbylo správní rozhodnutí účinnosti ve všech ostatních výrocích.

60. Soud tedy v případě zpětvzetí návrhu dle § 250h o. s. ř. vysloví pozbytí účinnosti též výroku o sankci dle § 17a zákona o finančním arbitrovi tehdy, pokud tento výrok v důsledku pozbytí účinnosti ostatních výroků správního rozhodnutí již neobstojí.

61. V nyní projednávané věci však nebyl důvod vyslovit pozbytí účinnosti též výroku IV. nálezu finančního arbitra. Jestliže totiž zůstal i nadále účinný výrok II. nálezu, kterým bylo v řízení před finančním arbitrem návrhu částečně vyhověno, výrok IV. jako výrok závislý na tomto výroku své opodstatnění neztratil.

62. V případě výroku II. nálezu finančního arbitra, kterým bylo žalobci b) přiznáno bezdůvodného obohacení, pak Nejvyšší soud neshledal, že by ve vztahu k tomuto výroku šlo o jednu ze situací vymezených v § 250f písm. b) nebo c) o. s. ř.; uvedený výrok obstojí sám o sobě, nejde o výrok „závislý“, jak namítá dovolatelka. Nebyl zde tedy důvod vyslovit pozbytí účinnosti též tohoto výroku nálezu.

Shrnutí závěrů v poměrech projednávané věci

63. Řízení dle části páté o. s. ř. nepředstavuje přezkum rozhodnutí správního orgánu, nýbrž jde o nové projednání sporu nebo jiné věci soukromého práva, o nichž bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem.

64. Soud až na výjimky uvedené v ustanovení § 250f pod písmeny a) až c) o. s. ř. může projednat věc pouze v rozsahu (mezích) vymezeném v žalobě žalobcem. Rozsah, v jakém soud věc projedná a rozhodne, je určován jednak tím, o čem správní orgán pravomocně rozhodl, jednak požadavkem žalobce vyjádřeným v žalobě o tom, v jakém rozsahu má být věc soudem znovu projednána a rozhodnuta. Vymezením rozsahu, v němž má být věc znovu projednána a rozhodnuta, se současně určuje, v jaké části zůstává rozhodnutí správního orgánu podáním žaloby nedotčeno, nejde-li o

výjimky podle § 250f o. s. ř.

65. Do řízení podle části páté o. s. ř. je tak promítnuta zásada dispoziční, podle níž je žalobce oprávněn svými úkony určit mimo jiné předmět řízení. Nebyla-li určitá část věci otevřena k novému projednání soudem, nemůže účastník, na jehož návrh bylo zahájeno správní řízení, již vzít svůj návrh na zahájení řízení před správním orgánem v této části účinně zpět.

66. Pro rozsah, v jakém soud vysloví pozbytí účinnosti rozhodnutí správního orgánu dle § 250h odst. 3 o. s. ř. za situace, kdy účastník vezme zcela zpět návrh na zahájení řízení před správním orgánem, je určující předmět řízení dle části páté o. s. ř., tedy to, v jakém rozsahu je věc otevřena k novému projednání soudem. Soud vysloví pozbytí účinnosti rovněž ve vztahu k výroku nálezu finančního arbitra o uložení sankce dle § 17a zákona o finančním arbitrovi, jestliže takový výrok v důsledku pozbytí účinnosti ostatních výroků nálezu ztratí své opodstatnění.

67. V nyní projednávané věci byl předmětem řízení dle části páté o. s. ř. ve fázi odvolacího řízení v návaznosti na žalobu žalobkyně a) nárok na určení neplatnosti pojistné smlouvy (o kterém bylo rozhodnuto výrokem I. nálezu finančního arbitra) a dále též v návaznosti na žalobu žalobce b) jeho nárok na vydání zbylé části bezdůvodného obohacení (o kterém bylo rozhodnuto zamítavým výrokem III. nálezu finančního arbitra). Za této situace tak byl správný postup odvolacího soudu, který řízení dle § 250h odst. 2 a 3 o. s. ř. zastavil a vyslovil pozbytí účinnosti nálezu finančního arbitra ve výroku I. a III.

68. V předmětné věci nebyl důvod vyslovit pozbytí účinnosti výroku IV. nálezu finančního arbitra o uložení sankce, zůstal-li i nadále účinný výrok II. nálezu, kterým bylo v řízení před finančním arbitrem návrhu částečně vyhověno. Výrok IV. jako výrok závislý na tomto výroku své opodstatnění neztratil.

69. V případě výroku II. nálezu finančního arbitra, kterým bylo žalobci b) přiznáno bezdůvodného obohacení, pak Nejvyšší soud neshledal, že by ve vztahu k tomuto výroku šlo o jednu ze situací vymezených v § 250f písm. b) nebo c) o. s. ř.; uvedený výrok obstojí sám o sobě, nejde tudíž o výrok „závislý“, jak namítá dovolatelka a nebyly naplněny zákonné předpoklady pro vyslovení pozbytí účinnosti též tohoto výroku nálezu.

70. Protože rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné, Nejvyšší soud dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.